

לפרשת במדבר – תשע"ד

מי במרכז

הרב אברהם וסרמן

"והנה צוה איך תהיה משמרת המשכן וכליו ואיך יחנו סביב ויעמוד העם מרחוק, והכהנים הניגשים אל ה' איך יתנהגו בו בחנותו ובשאת אותו ומה יעשו במשמרתו... והכל מעלה למקדש וכבוד לו, כמו שאמרו ז"ל אינו דומה פלטרין של מלך שיש לו שומרין לפלטרין שאין לו שומרין" (רמב"ן, תחילת במדבר).

התיאור המפורט של המפקד ומבנה המחנה, סדר השבטים ומקומו של אוהל מועד, הם עניין לשעתם, ומוזר לכאורה שהתורה תאריך כל כך במה שאין בו עניין לדורות. במיוחד, כשיש מצוות רבות שנאמרו בקיצור נמרץ או אפילו כמעט ברמז.

הנחת היסוד היא, שאם התורה ראתה לנכון להאריך בעניין כזה – יש בו צורך גדול מאוד לדורות.

אנסה להסביר.

מבנה, באשר הוא, אינו אלא צורה לכאורה. בין אם מבנה למגורים, לאחסון, או ליופי. אלא שבכל מבנה טמונה גם תפיסת העולם של הבונה, מה עיקר המבנה, מרכזו, ומה הם השוליים. במרכז הבית אנו רגילים לשים את הרהיטים היפים יותר, התמונות והאביזרים שימחישו את העניינים שבני הבית רואים כעיקר. אדריכלות, מסתבר, אינה רק עניין אסתטי אלא פילוסופי, ומבטאת השקפת עולם, המגדירה עיקר וטפל, מרכזי או צדדי.

לכן כשהתורה משרטטת את מבנה מחנה ישראל, ועוסקת לכאורה בצד הטכני, היא מסמנת מה עיקר ומה נבנה סביבו. כאשר במרכז המחנה מצוי שבט לוי החונה מסביב לאוהל מועד, וסביבו שאר השבטים – הרי שבמרכז "איש על דגלו באותות יחסו בני ישראל, מנגד, סביב לאוהל מועד יחנו."

וגם בהמשך "ונסע אוהל מועד מחנה הלויים בתוך המחנות". לכן בסופה של פרשה זו התורה מרחיבה בהגדרת תפקידי הכהנים והלויים, לעבוד במשכן ולשמור על קדושתו, כך שלא יתקרבו זרים.

נמצא שהתורה מסמנת לנו את ההגדרה מהו המרכז, העיקר – מחנה שכינה, וסביבו סובב הכל. גם במסע בני ישראל – המשכן במרכז המחנה, ללמדנו שאין הבדל בין זמן מנוחה לזמן נדודים – תמיד המרכז והעיקר הם הקדש.

לאור דברי הרמב"ן הנ"ל, ההגדרה אפילו מרחיקת לכת עוד יותר. יש למלך מלכי המלכים ארמון, ויש להפקיד סביבו שומרים לכבודו, השומרים הם הלויים במעגל הפנימי וסביבם העם כולו. כפי מטבע הברכה שתקנו חז"ל "שהכל ברא לכבודו", וכפי שאנו מבטאים בתפילה "ברוך אלהינו שבראנו לכבודו."